

Üldkohus jätab rahuldamata hagid komisjoni otsuse peale, millega tunnistati ebaseaduslikuks abi, mida Itaalia andis mitmele Sardiiniat teenindavale lennuettevõtjale

Sardiinia lennujaamakäitajad ei olnud abisaajad, vaid üksnes vahendajad Sardiinia autonoomse piirkonna ja lennuettevõtjate vahel, kes peavad seega talle avaliku sektori abi tagasi maksma

Kohtuotsustes easyJet vs. komisjon (T-8/18), Volotea vs. komisjon (T-607/17) ja Germanwings vs. komisjon (T-716/17), mis kuulutati 13. mail 2020, **lükkas** Üldkohus **tagasi lennuettevõtjate easyJet, Volotea ja Germanwings** (edaspidi „lennuettevõtjad“) **hagid, milles nad palusid tühistada Euroopa Komisjoni 29. juuli 2016. aasta otsuse, millega tunnistati osaliselt siserutuga kokkusobimatuks abi, mida Itaalia andis mitmele Sardiiniat teenindavale Euroopa lennuettevõtjale, sh kolmele nimetatud ettevõtjale¹.**

Selle otsuse kohaselt **on** toetuskava, mille Itaalias kehtestas Sardiinia autonoomne piirkond (edaspidi „maakond“) lennutranspordi arendamiseks, **riigiabi, mida ei antud mitte Sardiinia peamiste lennujaamade (Alghero, Cagliari-Elmas ja Olbia) käitajatele, vaid asjasse puutuvatele lennuettevõtjatele.**

2010. aastal lubati maakonna seadusega², millest Itaalia komisjonile ELTL artikli 108 lõike 3 alusel teatas, rahastada saare lennujaamasid lennutranspordi arendamiseks, kaasa arvatud Sardiinia lennuühenduste hooajalisuse vähendamise läbi. Maakonna seadust rakendati mitme meetmega, mille võttis maakonnavalitsus (maakonna seadus ja võetud meetmed edaspidi koos „vaidlusalused meetmed“).

Vaidlusaluste meetmetega oli muu hulgas ette nähtud, et lennujaamakäitajad ja lennuettevõtjad sõlmivad ärilepinguid, et parendada saare lennuteenust ja tagada saare reklaamimine turismisihtkohana. Nende meetmetega määrati kindlaks ka tingimused ja kord, mille alusel maakond maksab lennujaamakäitajatele tagasi summad, mille viimased nende lepingute alusel lennujaamaettevõtjatele olid maksnud.

Komisjon võttis 29. juulil 2016 vastu otsuse, millega tunnistati vaidlusaluste meetmetega kehtestatud abikava osaliselt siseturuga kokkusobimatuks ja kohustati abi tagasi nõudma lennuettevõtjatelt, keda peeti abisaajateks. Tühistamishagide põhjendamiseks esitasid viimased mitu väidet, mille kohaselt on muu hulgas rikutud õigusnormi seoses riigiabi mõiste, vaidlusaluse abi põhjendamise võimalikkuse ning vaidlusaluse abi tagasinõudmise korraldusega.

Mis puudutab kõigepealt riigiabi tunnuseid, siis leidis Üldkohus esimesena, et komisjon leidis põhjendatult, **et lennuettevõtjad olid vaidlusalusest abikavast kasusaajad, kuna maksetega, mis on omistatavad maakonnale, anti neile eelis riigi ressurssidest.**

¹ Komisjoni 29. juuli 2016. aasta otsus (EL) 2017/1861, milles käsitletakse riigiabi SA 33983 (2013/C) (ex 2012/NN) (ex 2011/N) – Itaalia – Sardiinia lennujaamadele antav hüvitis avaliku teenindamise kohustuste täitmise eest (üldist majandushuvi pakkuv teenus) (ELT 2017, L 268, lk 1).

² Legge regionale n° 10/2010 – Misure per lo sviluppo del trasporto aereo (maakonna seadus nr 10/2010 meetmed lennutranspordi arendamiseks) (*Bollettino ufficiale della Regione autonoma della Sardegna* nr 12, 16.4.2010).

Sellega seoses kinnitas Üldkohus esiteks, et **maksed, mille lennujaamakäitajad sõlmitud lepingute alusel lennuettevõtjatele tegid, kujutasid endast riigi ressursside kasutamist**, kuna rahalisi vahendeid, mille maakond maksis välja lennujaamakäitajatele, kasutati nende maksete tegemiseks. Selle järelduse põhjendamiseks analüüsis Üldkohus **ettenähtud korda, mille alusel maksis maakond tagasi maksed, mille lennujaamakäitajad sõlmitud lepingute alusel lennuettevõtjatele tegid**. Üldkohus tõi välja sellise kontrollimehhanismi olemasolu, mille kohaselt toimus kasutatud rahaliste vahendite tagasimaksmine, mis pealegi oli järkjärguline, tingimusel, et esitatakse raamatupidamisaruanded ja tõendid, millest nähtub, et lepingud, mille alusel maksed tehti, on kooskõlas maakonna seadusega taotletud eesmärkidega ning need on nõuetekohaselt täidetud. Üldkohus järeldas selle põhjal, et maksetele, mille lennujaamakäitajad vaidlusaluste meetmete alusel lennuettevõtjatele tegid, oli riigiabi keeld kohaldatav.

Teiseks rõhutas Üldkohus küsimuses, mis puudutab nende maksete maakonnale omistatavust, mille lennujaamakäitajad tegid lennuettevõtjatele, et eelise andmise üle riigi teostatava kontrolli ulatust tuleb samuti arvesse võtta, et teha kindlaks, kas ametiasutused on selle vastuvõtmisel osalenud, sest vastasel juhul ei ole antud eelis neile omistatav. Analüüsises vaidlustatud otsust nende kriteeriumide alusel, leidis Üldkohus seetõttu, et käesolevas asjas **tõendas lennuettevõtjatele rahaliste vahendite andmise üle maakonna teostatud kontrolli ulatus tema osalemist rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemisel**. Nimelt võimaldasid vaidlusalused meetmed maakonnal teostada tõhusat kontrolli lennujaamakäitajate üle, kes olid otsustanud taotleda vaidlusaluse abikava raames ette nähtud rahastamismeetmeid. See kontroll väljendus nende tegevuskavadele eelneva heakskiidu andmises või tingimustes, mis pidid olema lennuettevõtjatele makstud summade tagasimaksmiseks täidetud. Üldkohus on seisukohal, et maakonna selline kontroll näitas, et asjaomased rahastamismeetmed olid omistatavad maakonnale. Seetõttu nõustus Üldkohus komisjoni seisukohaga, et **lennujaamakäitajaid võis pidada vahendajateks maakonna ja lennuettevõtjate vahel**, kuna nad kandsid viimastele maakonnalt saadud rahalised vahendid täies ulatuses üle ja tegutsesid seega vastavalt maakonna saadud juhiste viimase heaks kiidetud tegevuskavade alusel.

Kolmandaks nõustus Üldkohus komisjoni järeldusega, mille kohaselt **ei olnud lennujaamakäitajad vaidlusalusest abikavast kasusaajad**. Sellest tulenevalt otsustas ta ka, et komisjon jättis lennuettevõtjate ja lennujaamakäitajate vahel tehtud tehingud põhjendatult analüüsimata turumajanduse tingimustes tegutseva eraettevõtja kriteeriumi alusel. Nimelt piirdusid need käitajad, kes ei olnud maakonna omandis, peamiselt maakonna kehtestatud vaidlusaluse abikava rakendamisega. Mis puudutab aga selle kriteeriumi kohaldamist maakonna otsustele, siis leidis Üldkohus, et maakond ei tegutsenud investorina, kuna ta kehtestas vaidlusaluse abikava üksnes saare majanduse arendamiseks. Osas, milles maakond tegutses lennuliikluse suurendamise teenuste ja turundusteenuste ostjana, toonitas Üldkohus, et sellise eelise olemasolu, mis kujutab endast abi, ei võimalda välistada mitte vastastikuste teenuste olemasolu, vaid see, et asjaomaseid teenuseid ostetakse liidu õiguses ette nähtud hanke-eeskirju järgides või vähemalt korraldades avatud ja läbipaistva menetluse, mis tagab teenuseosutajate vahel võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise ja teenuste ostmise turuhindadega. Ent käesolevas asjas **ei pidanud Üldkohus osalemiskutseid, mis avaldati enne lennuettevõtjatega lepingute sõlmimist, hankemenetlustega samaväärseks, kuna muu hulgas ei toimunud kutsetele vastanud lennuettevõtjate hulgast väljavalmist täpsete kriteeriumide alusel**.

Neljandaks leidis Üldkohus, et komisjon võis vaidlusalused meetmed kvalifitseerida „riigiabikavaks“, mis võimaldab tal muu hulgas oma halduskoormuse vähendamiseks piirduda meetmete üldiste omaduste analüüsimisega, ilma et ta peaks analüüsima iga selle kava alusel tehtud makset eraldi. Selles suhtes ei takistanud see, et lennuettevõtjaid ei ole formaalselt välja toodud vaidlusaluse abi lõplike ja tegelike saajatena seaduses nr 10/2010 – milles nimetati abisaajatena vastupidi lennujaamakäitajaid – kvalifitseerimast meedet „abikavaks“, kuna komisjonil oli oma järelduse põhjendamiseks võimalik tugineda kehtestatud meetme kõikidele elementidele.

Teisena lükkas Üldkohus tagasi lennuettevõtjate etteheited, mille kohaselt ei ole konkurentsi moonutatud ja puudub mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele. Kohtuasjas T-716/17 välistas ta eelkõige, et lennuettevõtja võib selles küsimuses edukalt tugineda asjaolule, et makse, mille ta Cagliari-Elmase lennujaama käitajalt sai, oli väike. Nimelt olid argumendid, mille kohaselt oleks abi

olemasolu tulnud analüüsida sellise käitaja tasandil, põhjendamatus tõttu juba tagasi lükatud. Käsitledes veel etteheidet, mille kohaselt oleks pidanud komisjon analüüsima, kas vaidlusalune makse oli vähese tähtsusega abi, tuletas Üldkohus meelde, et komisjon võib abikava puhul piirduda kava omaduste uurimisega, ilma et ta oleks kohustatud kava alusel igal üksikjuhul antud abi analüüsima, mistõttu **peavad iga sellise ettevõtja individuaalset olukorda, keda tagasinõudmise toiming puudutab, kontrollima riigi ametiasutused**. Üldkohus järeldas selle põhjal, et **komisjon ei pidanud kontrollima, kas vaidlusalune makse võis olla vähese tähtsusega abi**. Kohtuasjas T-607/17 kiitis Üldkohus heaks ka komisjoni otsuse mitte kohaldada vaidlustatud otsuses määrust n 360/2012³. Lennuettevõtja ei tõendanud selles kohtuasjas iga lennuühenduse puhul, millega seoses sai ta vaidlusaluste meetmete alusel rahastust, selgelt määratletud avaliku teenindamise kohustuste olemasolu.

Lõpuks, Üldkohus otsustas kohtuasjades T-8/18 ja T-607/17, et komisjon ei rikkunud õiguspärase ootuse põhimõtet, kui ta kohustas tagasi nõudma summasid, mille lennuettevõtjad said lennujaamakäitajatega vaidlusaluste meetmete kohaselt sõlmitud lepingute alusel. Ta märkis sellega seoses, et **lennuettevõtjatel ei saanud abi seaduslikkuse suhtes olla mingit õiguspärast ootust**, kuna abi oli ebaseaduslik, sest seda rakendati, ootamata ära, et komisjon teeb talle teatatud meetmete kohta otsuse. Neil ei saanud olla õiguspärast ootust ka selle suhtes, et nende lepingulised suhted lennujaamakäitajatega on ärilised, kuna neile ei saanud olla teadmata rahastamismehhanismid, mis olid ette nähtud maakonna seaduses, mis oli ametlikult avaldatud riigi tasandil, ja seega asjaomaste rahaliste vahendite riiklik päritolu.

MÄRKUS: Üldkohtu lahendi peale võib kahe kuu ja kümne päeva jooksul selle teatavakstegemisest esitada üksnes õigusküsimustes apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule.

MÄRKUS: Tühistamishagiga taotletakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjasse puutuv institutsioon peab täitma õiguslõnga, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Üldkohtule siduv.

Otsuste terviktekstid ([T-607/17](#), [T-716/17](#) ja [T-8/18](#)) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

---

³ Komisjoni 25. aprilli 2012. aasta määrus (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT 2012, L 114, lk 8).